

Prolog

Nem tartom feleslegesnek a színvonalas kérdések feltevőjének előre megköszönni a szándékát. Látható, hogy a kérdező nem nyugati származású, onnan ugyanis olyan kérdéseket kap az ember, melyek kizárólag technopozitívista viháncolásra buzdítanak, semmint ok-okozati összefüggés feltárására, kizárólag erőtetett individualizmus, és erős undor bármilyen globális közös nevező algoritmusára iránt. Ma már egyetlen amerikai-nyugati filmben vagy a közösségi blogokban fel sem merül a társadalmi kasztrendszer és az szociális elidegenedés vizsgálata, kizárólag (például) a műleges horgászattal kapcsolatos egyéni problémák analízise folyik. A menstruáló *Barbie Baba* new-yorki "művészt" mindenki ismeri, de kik tervezték a *Hubble* űrteleszkópot? (megsúgom: például *Nancy Grace Roman, NASA*) A nyugati világban a valós munka folyamata (és annak öröme) elrejtése, egy olyan hazug hipokrita hagyomány része amelyben a versengő humanobjektumok elidegenedett *mémplex* portfóliói versengenek egymással a hálózati térben. A technopozitívista *smackreation (one snap creation)* jelenség álszent gyakorlata mélyen konzervatív: az emberekben lévő rossz korlátozása helyett azok hatalmi célú felszabadításában és kondicionálásában érdekelt. Ezért a jövő egyik legnagyobb kérdése, hogy a tömegek számára virtuális világot feltölteni képes, újabban neuromarketinget is alkalmazó média, - például *Facebook*, (valójában *Fatebook*, amelynek *filter algoritmusai* ássák alá a nyugati világ látszatdemokráciáját) - , valóban olyan hatalmi koncentrációt hozhat-e létre az előfizetői hálózatba kapcsolt agyak felett, amely az idők végezetéig fennáll, és még a „*pokol kapui sem vesznek rajta erőt*”. Ennek napi gyakorlata megtanítja résztvevőket arra, hogy a redigitalizált humán kultúrákat a profitszerzés és a személyes meggazdagodás forrásának tekintsék. Az anyagi érdekek képesek elnyelni minden emberi érzést, s így a földi társadalom úgy néz ki mint *bioalienek* harácsoló szenvedélyeinek zsibvására. Kimondhatjuk: lenyűgöző korunk globálissá váló, hálózatba kötött homogén társadalmi rendszerének az az egyedülálló képessége, ahogy lezüllesztíti a emberi lelkeket és az ő emlékeikben élő tradicionális kultúrákat. Most, hogy eljött a Dolgok Internetjének (*IoT - Internet of Things*) ideje, hamarosan bekövetkezik a létező dolgok és élőlények globális szinkretikus egysége a Földön, ahol az emberek és az okos villanyórák IP számai azonos

nyilvántartási protokoll kezelésében egységesülnek mint *Big Data*, a bolygó felszínén.

Ugyanakkor talán kimondhatjuk: a társadalmi rendszerek mindenkori eróziója érleli lakóinak utólagos felvilágosodását.

1. How do you recollect your childhood? You were apparently inspired by fantasies of otherworldly creatures and alien cultures. Do you think this was somehow influenced by the Cold War "Space Race", or the political turmoil of the 1950s? (the Hungarian Revolution in 1956, etc).

A személyes tér szabadságáról először mindenkinek magának kell gondoskodnia. Ha ezt nem teszi akkor kollektív szinten ez hiányként adódik össze, amely egy olyan polgári társadalomhoz vezetett itt Hungisthanban, amelyben nincsenek polgárok. Ha pedig egy társadalom struktúrálatlan, akkor annak mindig megvannak a maga súlyos következményei.

Kelet-Európa roncsolt, mutagén társadalmaiban - így Hungisthanban nemkülönben - az állami és kommunális élet az *Osztrák–Magyar Monarchia* logisztikai rendszere szerint működött, és amelynek rácsszerkezete a klasszikus porosz rendszer koppintott mintázata volt.

Ez a logisztikai struktúra az 1948-as "*kommunista* " hatalomátvétel után szinte töretlenül fennmaradt, de kínosan kereszteződött a bizánci jellegű, moszkvai rendszerrel. Ebben a cseppfolyós félázsiai létben a napi életérzést, hol a közigazgatás "törvényes" rendje, hol a világhatalmak hidegháborúin élőködő helyi komprádor kasztok (és azok hatalmának fennmaradását szolgáló hamis létprioritások rendőri érvényesítése), hol a kurucos ellenállás alakította, de azt, hogy mikor melyik, azt soha sem lehetett világosan kibogozni. Az elasztikus társadalmi tudat az ilyen helyzetekből kivonatolja a maga túlélési stratégiáját: *légy alkalmazkodó de a ne légy törvénytisztelő*.

A túlélési stratégiákra berendezkedett kollektív tudatnak, (amely egoizmusra hajlik, de autonóm individualitásra nem), ekkor egy olyan közösségi logisztikát kellett volna integrálnia - többek közt - amely e tájékon teljesen ismeretlen történelmi tapasztalatokból, így például az arányos és egyezményesen támogatott közteherviselés vagy urbánus öngazgatás több százéves gyakorlatából táplálkozik. Így nemcsak a *Trianon-Holokaust* traumaközösségek meszesednek zárványokká, az összes többi meg- és feloldhatatlan sérelem válik paranoid szociálepileptikus "*niche*"-vé a társadalmi *homeosztát* halmazában, ahol a nemlétező (és a hatalom által mindig deformált és korlátozott) szociológiai kutatások és azok hiányos adatbázisai

által paritásba hozható társadalomképek csonka mivolta és a kasztközi diskurzus teljes hiánya valósul meg.

Miután stabilan vagyonos, politikailag erős középosztály érdekartikulációja és annak hagyományai nélkül sehol a világon nem létezik képviseleti demokrácia. Nem csak Hungisthanban nincs ilyen, az egész posztkommunista Zónában nem található. Viszont a középosztály hiánya miatt a társadalmi csoportok közt megvalósult gyűlöletklaszter létével, - mint egyedüli kommunikációs csatorna - , történelmi adottságként tartósan számolni kell. Lassan közismertté válik, az ukrainai éhínség, a *holodomor*, amelyben 3 millióan haltak meg az 1930-as években, a szovjet vezetés tudatos döntése szerint történt, vagy, hogy a németek a háború során 3 millió szovjet hadifoglyot öltek meg. 1943-ban történt, hogy szervezett ukrán fegyveresek lengyelek tízezreit gyilkolták halomra etnikailag tiszta saját állam reményében, vagy idézzük fel azt a keveset amit *Katyn*-ról tudunk, tehát mi lett volna ha a lengyel értelmiséget nem pusztítja el Sztálin, ha az ukránokat a zsidók tömegeinek legyilkolása során nem képezi ki a *Wehrmacht-Schutzstaffel* az ilyesfajta mészárlások elkövetésére.

Nincs még egy ilyen régió a világon a 20. században. A legközelebbi hasonlóság a kínai éhínség lehetne, abban 1958–1960 között 30 millióan haltak meg, de az sokkal nagyobb területre esett. A kambodzsai tömegmészárlás gyors kivitelezése is amely 1,7 millió embert "érintett", nos itt is leképeződik a keleti tömegtársadalmak értékrendje az egyéni emberi élet létjogosultságát illetően.

De sehol a világon nincs az öldöklésnek olyan klasztere, mint itt, ahol a 20. század már említett (legalább) három legnagyobb európai tömegmészárlása többé-kevésbé ugyanott, területileg egymást átfedve zajlott le.

1959-ben *Stanislaw Lem* itt (*Zakopane*) írta meg az *Éden* regényét. Ez az a geopolitikai és szociológiai tény a a valós háttere a Föld eme kis pontjának és ez az oka, hogy a nyugati világ szinte semmit nem ért az itt élők gondolkodásából. Mikor mindez kialakul, akkor nem marad a halandó számára egyéb sorskönyv, mint az a tévképzet, hogy az egyén márcsak belül lehet szabad. Ekkor az évezredek gyakorlat szellemében, megnyílik a többség számára az "Út", (szanszkrit "*marg*") az egyén sötét belső terei és az irracionális világok felé, nevezzük ezt stílusosan *Mahayana*-nak. Vagy a tudomány világa felé - ez mindig a kisebbség - , nevezzük ezt is stílusosan *Hinayana*-nak.

Engem egészen biztos, hogy ez az (ázsiai típusú) alternatíva nélküli hajótörött lét vezetett el a zene intenzív tanulmányozásához. A zene racionalitása vonzott. Az, hogy egy tökéletesen kiépíthető, racionalizált lépcső tud lenni a pokolba vagy a mennyországba, illetve a múltba és a jövőbe.

Miután - erről egyetlen filozófiai-vallási irányzat nem beszél - nincs abban semmi jó, hogy az emberiség - a *Galaktika* eme piciny beszennyezője - létezik ebben az Univerzumban, hiszen az senkinek és semminek nem jó. Legkevésbé a természetnek és az emberek többségének, kiknek évezredek osztályrészük a rossz családi és társadalmi szoftverek általi imprinting szenvedés. Azonban az embert tulajdonképpen a nyelv (és humor), a tudomány és a zene választja el ettől a kényszerű biológiai léttől, amelyikből jött. (Némelyek szerint a pornográfia is idetartozik). A nyelv alatt a leírás képességét értem, lásd például a matematikát. A zene - mint tudomány is - viszont *fizikailag*, a te sorskönyvi, az evolúció során véletlenül ráruházott létedet "mentheti" meg egy racionális kódrendszer segítségével.

De ilyen *bodhi* állapot volt számomra a sárkányok története is. Iszonyúan el voltam ámulva, hogy ezek milyen csodálatos lények, hiszen hét fejük van, tüzet okádnak és még repülni is tudnak. Aztán mindig jön valaki, aki levágja a fejüket, ráadásul mind a hetet, ahelyett, hogy megnézné hogyan is csinálja azt a tűzokádást, milyen gyönyörű a bőre és milyen baromi ritka élőlény. Nem értettem, hogy miért kell a sárkányokat megölni. Mi történik itt?

2. When did you first encounter music and in what form? Were you always interested in both its execution and study?

A fentiekből következően számomra a korlátozások nélküli zenei műfajok *ganjaként* való inhalálása volt a napi gyakorlat, ez vezetett el bizonyos stiláris döntéshozatali helyzetekhez. Amikor az ötvenes évek végefelé a nagy családi iróasztal mélyéről kinyert *Hindusthan, Senola, Zonophone 78 r.p.m.* shellac lemezeken indiai klasszikus zenéktől örültem meg, akkor az itt hallottak döntően határozták meg a továbbiakat.

Az ezekben a zenékben észlelt hagyományok által szabályzott zenei kommunikációs köznyelv szabályszerűsége és gyakorlata vált mércévé. Ez azt jelentette, hogy *J.S. Bach* halálig tartó időszak (July 28, 1750), a középkori zenétől (*Martim Codax, P. Abelard, Landini, Wolkenstein, Ciconia, Languedoc* és a trubadúrok, stb.stb) kezdve a nagy gótikus és reneszánsz maestrókon (*Tinctoris, Obrecht, des Prez, Abricola, Ockeghem, Ghizeghem* és *Palestrina*, stb, stb) keresztül, a teljes barokk időszak feltérképezése volt a gyönyör forrása. Szakmailag értékelt de "fejlődésileg" elfogadhatatlan és fogyaszthatatlan volt

számomra a mára egyeduralkodó, de kihaltan is zombiként fennmaradt klasszikus és opera zene, bár persze ebből az időszakból hatalmas kivételek is adódnak, mint pld. *Max Reger*, stb.stb.

Megváltásként értékeltem *Louis Vierne, Dupre, Durufle, L.Burgeois, Petr Eben* hallgatását és a *Cavaille Coll* orgonák hangzását és felépítését. Ez is vezet oda, hogy 1969-1974 között résztvettem néhány kelet-európai orgona tervezésében és építésében. Egy három manuálost magamnak is építettem otthoni használatra *Soós Péter* barátom segítségével.

Minden létező zenéből, amiket összegyűjtöttem, a világ közös többszöröseit és mögöttes, de azonos nyelveit hallottam ki. A gyűjtésben nem csak a zene volt a fontos, hanem az idő különböző szegmenseiből és kultúráiból áradó a zene által leképezett szocio-kulturális "bioáramfeszültségek" mondanivalóinak az értelmezése és feldolgozása. Fontos ugyan, de mégiscsak másodlagos volt a zenei felépítmény és struktúra analízisa. Értelemszerűen, az csak egy racionális megtanulási módja annak, hogy milyen volt például a barokk vonókezelés annak érdekében, hogy kifejezhessék általa azt, amit közölni akartak. Az ősember vagy az afrikai *Ga* törzs többszólamú dobnyelvétől *Cavaille Coll* francia orgonaépítő mester több száz regiszteres orgonájáig, valójában ugyanaz szól mögöttük.

Itt a kultúrák téren és időn átívelő, közös gyökere nem más mint az emberi nyomorúság évezredes párlata, mely Ariadné fonalaként köti össze e látszólag idegen-ismerős, emberlaktavilágokat és az abból való szabadulás évezredes és közös művészet-technikáit. Hogy az egyik temperált rendszer, a másik pedig huszonkét fokú hindu skála, az már csak a kultúrantropológiai csomagolás.

3. You mentioned in an interview - if I understood it correctly - that the 60s were the last positive period in music history. Can you explain why?

Ez a megállapítás arra a legendás 10 évre igaz és - sajnos egyenlőre - a mindenkori jelenig érvényes.

„A zenei törvényeket sehol sem lehet megingatni anélkül, hogy ne rendülnének meg az állam legfőbb törvényei is.” Ezen állítólag már Sokrates is sokat merengett, s jelenthetem: ez a 60-as években - bár megpróbálták - de nem sikerült. Viszont maradandó *soliton* hullámokat vert a kulturális történelemben. (Már akinek.) A második világháború után, Amerika új gazdasági birodalmával elindul a könnyűzene ifjúsági megújulása és kvázi-köznyelvívé válásának folyamata. Az addig csupán a magaskultúra résztvevőinek tudatában létező elit nyelv hirtelen szétterül a

tömegek felületén. A fogyasztói társadalom fejlődésével párhuzamosan a köznépi számára is lehetővé válik a kivételezett szellemi pallérozottságú gyönyörökhöz való hozzájutás, ami természetesen a kulturális termékek azonnali színvonal esésével, kvázi-köznyelvűvé alakulásukkal jár. Ez a zenei kultúra ezer gyökérből táplálkozik de mégis képes összefoglalni az új világ kihívásait, levezetni az általa keltett szocio-emocionális feszültségeket. Én ezt nevezem *Első Hullámnak*, ez, kis ráhagyással *Elvis*-től a *Beatles*-ig terjedő (ez már a hullám vége) *rock and roll*-korszak. A csúcán tombol a pazarló nyugati életforma, szabad és felhőtlen fogyasztás, mindenki istenien érzi magát azon a nyugati hemiszférán, ettől is a lokális köznyelviség. Szex, fű és transzcendentális filozófia, hippik szexuális tánca *Woodstockban*, és egyszerű, az agyat mogyoróvá zsugorító zenék, a (számomra szörnyűséges) *blues* forma globálissá válása. Óriási kivételek léteznek, de nincs progresszív rock zene az amerikai fehérember által piacósított afro-amerikai "köznyelv" nélkül, mint ahogy a jazz improvizatív kommunikációs nyelve is csupán egy sehova nem vezető meddő onánia.

Kérem döntsék el melyik improvizációs mód áll közelebb a szivükhöz.

https://www.youtube.com/watch?v=SQph_WK1zI8

vagy

https://www.youtube.com/watch?v=8tf_flvmSr0

Igaz, egy bonyolult hangrendszer köznyelvi használatához olyan emberi közösség kell, melynek asszociációs mezeje "közlegelő". Nem mond ellent, hogy a *punkból* kinövő *new wave*-nek is volt egy "boldog" másfél éve. Számomra ez a *Második Hullám*, termékeny és fantasztikus időszak, amikor kicsiben ugyanaz megtörtént, mint az *Első Hullám* idején. Egy kis időre megint egyezményes lett minden, persze társadalmilag messze megosztottabban, mint azt megelőzően, hiszen statisztikailag egy sokkal kisebb létszám birtokolta a *new wave* köznyelvét. Másfél év alatt ki is herélték természetesen, de soha annyi szabad és független, saját hálózattal rendelkező kiadó nem létezett a világon, mint akkor. Nagy híve voltam az intellektuális *new wave* pozitív másfél évének. Birtam az ironikus gúnyukat, ahogy a világ megváltoztatását a paródia eszközeivel képzelik el. A *punk*, ugyanennek a pozitív *Második Hullámnak* egy mélyebben elhelyezkedő kvázi-köznyelve, viszont megmaradt a társadalom elutasításának és

megváltoztatásának radikális kifejezésénél. Itt már megjelennek az önpusztítás elemei (biztosítótűk, korai piercing stb.), s ezzel az össztársadalmi agresszió már nem a rendszer megváltoztatására irányul, hanem azt a résztvevők - a hatalom ügyes manipulációja folytán - önmaguk ellen fordítják. A megváltoztathatatlanak tűnő felépítményre saját megsemmisítésükkel reagálnak, de ne felejtjük: a társadalmi értelemben alulról jövő, pozitív többletet, ami megint csak általános jellemzője a hullámoknak. Mindig alulról indulnak, és fent halnak meg. A (de)evolúciót egyébként rendkívül jól példázza, hogy amíg az *Első Hullám* abszolút globálisan, az ifjúság egész felszínére kiterjed, addig a második már társadalmi osztályokra hullott szét, ahol a *punk* és a *new wave* intellektuális különbsége miatt a rétegek közötti átjárhatóság csak kérészerű. Jelenleg a látszólag egyéniesült, magánközlések uniformizált-homogén és műformailag "fajtaazonos" patternloopjai hallatszanak az elidegenedett, kintpáncélba bebábozódott bozótharcos alienek internetes portfólióiban. A világ megválthatóságának pozitív látomásait leíró zenéknek és víziók korszakának akkor lett vége (nyugaton) amikor ennek egyik vizuális szimbólumaként 1968-ban legyártották a *2001 Ürodisszeia* tömény és bornírt giccsét (S.Kubrick & A.C.Clarke által), amelynek nyitó képkockái alatt R. Strauss "*Also sprach Zarathustra*" (bemutatója 1896!) korhadt, infantilis és handabanda zenéje szólalt meg, szemben az ábrázolni kívánt új világ új zenei köznyelvének valamely sokkal jobban ide kívánatos pozitív példájával. Persze mindenki a mai napig is imádja. Állítom, hogy például (talán a nem véletlenül nemváltó) *Wendy-Walter Carlos* (akkor már létező de nem rögzített) *Timestepje* alkalmasabb és jövő orientáltabb lett volna ide, amelyet azonban későbbi filmrendezője pont fordítva érzékelt és alkalmazott a *Mechanikus Narancs*-ban, a zeneszerző (talán utoljára izlésesen hangszerelt) szintetikus *Purcell* feldolgozásai mellett. Mintahogy a *Tubular Bells*-t (1973) is az *Ördögűző* film zenéjévé sorvasztották, tökéletesen és unintelligensen félreértve azt.

Mi sem jellemzi tökéletesebben a meddővé váló intellektust, mint az effajta ötlettelen kifícamodás, defektes torzulás és régi búzhödt, konnotatív közhelyekhez való gyáva visszatérés, arról a globális *hyperól* nem is beszélve, amely ezeket "gyöngyszemeket", több generációt is átívelve, a mai napig körülveszi. Az itt ellenpólusként de hiányosan felsorolt korabeli szerzők mindegyike intelligensebb lett volna mindkét fentebb említett esetben : *Whitenoise, Pink Floyd, John Pfeiffer, The Wozard of Iz, Terry Riley, Wladimir Ussachewsky, Morton Subotnick, Pierre Henry, Soft Machine, François Bayle, Tod Dockstader, Olivier Messiaen, Tom Dissevelt & Kid Baltan, David Behrman, Amon Düül, Gordon*

Mumma, Silver Apples, Otto Luening, Charles Wuorien, Attilio Mineo - például, vagy folytatassam tovább ?
Ezzel szemben rövidesen, az ezt az időszakot követő zenei élet idoljainak a felbukkanása természetesen egybeesett ama kreatúrák és zeneileg (is) *invazíve* káros pojják sorjázásával (mint *David Bowie, Elton Jones, Lou Reed, AC/DC, Freddie Mercury, Iggy Pop*, végtelenül satöbbi), akiknek ekkorra hirtelen kivirágzott az ágyékuk és mindez akkortájt történt amikor a zenészek a szívük tájékáról az ágyékuk elé eresztették az elektronikus gitárokat.
(*A rajongóknak, ha ez szükséges: KMA (Kiss My Ass). A címem a szerkesztőségben, tépjenek sorszámot.*)

Az eltorzult, brutális és zeneellenes amerikai jelenkor egyik kimagasló és rettenetes példája az agyonimádott *Whiplash* film zenefelfogása, ahol a másodpercenként kiadott hangok mennyisége (*John McLaughlin*) az egyetlen IQ mércéje az előadói tehetségnek. Itt egy igazi Western Hérosz látható, aki adott esetben néhány igazi amerikai pofont is képes kiosztani Szíriában a *Führer* beintésére.

<https://www.youtube.com/watch?v=twKsU1Qv4k8>

De haladjunk tovább: a fehér ember féltekéjén 1968 után - az emberiség utolsó piciny és elbukott forradalma utáni időszakában, de az egyetemes, uniformizált fogyasztói béke, tehát az amerikai „*Pax Peristaltica*” és a valóságból a hálózatokba kényszerített radikális hálózati közösségek megvalósulása előtt, a "könnyű" irodalomban is megjelennek az alternatív lét víziói. De nem sokáig. A militáns szociológia mellett a *science-fiction* valódi feladata többek közt talán éppen az is lenne, hogy egy MÁSIK (lakható) alternatív világot tárjon fel, írjon le. Korunkat leíró eme tehetségeinek az imperatívusza is éppen az irányadó és úttörő bozótharc kellene, hogy legyen (*noblesse oblige*) és nem a meglévő (és elfogadhatatlan) biológiai teremtés (ugye tudjuk, hogy a Természet a Sátán temploma) és a meglévő társadalmi struktúra igazolása, ezáltal/vagy/és a Földlakók (*earthlings*) "*Inter urinas et faeces nascimur*" végtelen közhelyének ezerszer reciklált kizsákmányolása. Olyanok például mint *Isaac Asimov*, aki a lenyúlt egymondatos közhelyek és *bon-motok* ötletlen alkalmazásaiból építette fel a mauzóleumát, a törzsi hálózat és udvartartás hathatós dicshimnuszai és támogatása mellett, tudóshoz nem méltó hülyeségeket és káros légkörű, bután összerakott világtörmelékeket küldött jó pénzért és hírnévért az ostoba sorait inhalálók szervezetébe.

(*A rajongóknak továbbra is csak annyit: KMA (Kiss My Ass). A címem a szerkesztőségben, húzzanak sorszámot.*)

A túlsúlyos amerikai sor itt is végtelen... jó, jó, elismerem, hogy néhány jobb minőségű azért akad : *Hal Clement, R.Bradbury, C.Simak, J. G.Ballard, Fred Hoyle, C.M.Kornbluth, B.Aldiss*, a később elrongyolódott *F.Pohl, stb.*

de hol vannak ezek *Stanislaw Lem* és a *Strugackij* fivérektől vagy *Zsoldos Péter, Wolfgang Jeschke* személyiségeitől!!!!

Zárványként megemlítenem kell a profetikus (kanadai) *William Gibson* személyét, aki a számítógéphez mit sem értvén, 20 évvel korábban már mindent tudott és akiből az összes későbbi reciklátor haszonleső jól megélt, többek közt a legnagyobb csalók egyike a hamislelkű *Ch.Nolan*, a tehetséges *Wachowski brothers*, az ószeres *S. Soderbergh* vagy a legnagyobb lerabló patkányarc, a képregényállú és műveltségű *Q.Tarantino*, a simlikultúra eme reciklált hullarablója, amely egy rothadt "rencer" hulladékán hívva, annak haszonlesőjeként köztetszést és elismerést aratva visszaejakulálja rajongói arcára mindazt, amit képes volt leszűrni rokonlelkű világából.

(*Morcos* rajongóknak üzenem: *KMA (Kiss My Ass)*. A címem a szerkesztőségben, szakítsanak sorszámot.)

Szeretném még a kollégákat megkérdezni, hogy Önök szerint érti bárki is Nyugaton *Tarkovszkij Stalker* című filmjét? Vagy ismerik e a lengyel *Katarzina Gärtner, Ossian, Sbb* vagy a volt csehszlovákiai *Mahagon, Energit, The Plastic People of the Universe*, a horvát *Satan Panonski* vagy az orosz *Akvarium, Televizor, Arktida* zenéket?

4. In 1967, you went to India to study its music and learn the instruments (tabla, sitar, etc). What is it about Indian music that fascinated you?

A megvalósult szocializmus amiben születtem, egy atomizált és a tudatot sorvasztó ázsiai típusú rendszer volt. Nagyon könnyű volt felismerni az azonosságát, a nagy történelmi múltú despotikus ázsiai rendszerek napi életérzésével. Véleményem szerint *Budapesten*, 1964-65-ben egy érző emberi lény napi életérzése nem állt nagyon távol egy képzelt ázsiai-indiai életérzés esszenciájától.

Emberi dolog lehet, de a világ amelyben élünk mindig magyarázatra szorul. Mivel eddig csak kevesek számára volt lukratív a földi lét, ezért az alávetett többség számára fegyelmező ideológiákra van szükség - ezeket a *socium* saját hálózati struktúrája az önmozgása és a *gödeli* szabályozása révén termeli ki - amely átírja a mindenkori zero startvonalú sorskönyveket és "értelmet" ad az átmenetinek hirdetett

nyomorúságos földi létnek.

Az is nyilvánvaló volt, hogy az emberek nagy része azért ment *Keletre*, hogy gyógyítsa a *Nyugati* nyomorúságát. Én meg azt láttam, hogy *Keleten* még nagyobb pokol van, viszont egy több ezer éve működő, kifinomult és tanulmányozandó pokol. Ezek a régi mozdulatlan társadalmak évszázadokon keresztül örökítették át azt, amit mi még ma sem tudunk. Ha megnézzük a japán *buto* minimál-színházat vagy a *zent*, de idetartozik a *Gagaku* zenekar, a *Kathakali*, vagy a jávai *wayang wong* a *Majapahit* periodusból, stb.stb. akkor megdöbbenve láthatjuk, hogy micsoda elidegenítési rituáléja alakult ki a napi életérzés szimbolizálásának *Keleten*. És megcsodálhatjuk azt is, hogy milyen kifinomult az emberi elme, hogy ilyen szimbólumrendszereket volt képes létrehozni, a saját megnyomorított napi létének a felszabadítására. Hát ez vitt el Indiába, mert ott volt e téren a legszörnyűbb a helyzet, és mert ott találták meg ennek a kivezető útnak az egyik legfantasztikusabb racionális módozatait. Pillanatokon belül kiderült, hogy a többdimenziós időbeli gondolkodás *Keleten* valósult meg. A legszörnyűbb és legelnyomottabb társadalmakban. A hagyományos (mára uniformizálódott) indiai műzenében használt forgó és változó periodusú ritmusok, akár egy-tizenhatoddal vannak odébb a metronómütésektől, ezt ez a struktúra konstans módon, periódusokon keresztül képes tartani, illetve periódusonként a teljes ritmikai képet – az indiai *tabla* kompozíciókhoz hasonlóan – megfordítani. Ez az egyik lényege ennek a zenének, ez a mákony és lebegés, ám tudatos részvételt igénylő előadásmód, ami elvezet a pillanatnyi legtökéletesebb mennyországhoz. Amikor az alapritmikai ütemtől való poliritmikai elemelkedés az egész ütemhez képest megfordul, és x ütemszám után érkezik meg a periódus első ütésére: ez nem más, mint a valóság legyőzése, a lélek levitációja, a kollektív másvilág racionális nyelve. Hogy érthetőbb legyek: Indiában a szabadság elérésének egyik technikája volt a *yoga* vagy a zene, tehát az amikor az ember, az elidegenedés *möbius* „tudatú társadalmi” lényé átbucskázik a fején. Így az emberi együttélési módok egyik legrégebbi anomiajában, a korabeli indiai "értelmiségnek" a *yoga* vagy a zene (*sangeet*) egy fantasztikus eszköz volt arra, hogy az újjászületések borzalmas láncolatát (*samsára*) legyőzze és az alávetettség és a test és szellem legyőzésének a "helyes" életmódjával elérje-kiérdemelje, hogy erre a világra ***soha többet ne kelljen újjászületnie.***

S miután az észak-indiai zene "nem szabad" (zeneköznyelvileg a hagyományok által "korlátozott"), de előadói praxisában alapvetően improvizációs előadása végtelen teret enged a (tévesen vélt) személyiség nélküli ázsiai ember individuális önmegvalósítására, egyébként a való világban történő kibontakozás helyett, így a

valóság legyőzésének és az abból történő szellemi-művészeti exodusnak a világon az egyik legkifinomultabb transzracionális (*transrational* vagy *trance-rational*) rendszerét valósította meg.

Nyilvánvaló tehát, hogy ha van *Pokol*, akkor ott minden bizonytalansággal *moszlim-hindu* klasszikus zenét játszanak, amelynek, - mint a gótikus katedrálisnak - minden összetevő eleme racionális és mérhető, csak az egész felépítmény tökéletesen másvilági és "*transracionális*" köznyelv. Ezért is szólhatnak a Poklokban régi *hindusthani* zenék.

Ugyanakkor engem nem az vonzott, hogy hogyan lehet a világból kivonulni, hanem azt tanulmányoztam, hogy milyen leleményes is az ember, hiszen egy általa kitalált rendszerrel győzi le az általa lakhatatlanná tett valóságot. Engem pedig az érdekelt, hogy mi ez a rendszer. Én úgy győztem le a magam nyomorúságát, hogy az érdekelt, mások hogyan győzték le azt.

5. How was it to study and make music during the previous regime? In Hungary, there were these three categories of arts - supported, tolerated, banned. What was your position vis-a-vis the regime? Were you able to pursue your interests and music freely? How did the infrastructure and access to information - especially in terms of advancements in technology, etc work back then?

Bizonyos értelemben itt *Hungisthan* -ban rosszabb volt a helyzet, mert valóban a pártállami feudális szelekciós rendszer 3 T. világa létezett.

(*In English : rule of the power structure : subvention-sufferance-proscription*)

A II. világháború utáni Kelet-Európa zenetörténeti felhozatala a megvalósult "szocializmus" világában születtek meg. Nem a Nyugaton, ahol az ipari forradalom révén az eredeti kultúrális és szabad tőkefelhalmozás, tehát a távoli kontinensek és országok kizsákmányolása révén, az egzotikus javak és zenék szabadon hozzáférhetővé váltak a bevásárló plázák polcain. Hanem *Keleten*. Azaz *Kelet Európában*. Ahol éreztük a történelem sodrását, de nem alakíthattuk azt. Csak elképzeltük. Így aztán többet képzeltünk, mint ami a valóságban történt. Itt fordulhatott elő, hogy egy zseniális debreceni együttes, a *Panta Rhei*, a 70-es évek elején - miután egy valódi *Moog*, *Serge* vagy *Buchla* szintetizátor beszerzése vagy műszaki dokumentációja beszerezhetetlen volt, - épített magának egy saját fejlesztésűt és többek közt Bartók zenéjét adták elő rajta. Igaz nem sokáig, mert a hivatalos hozzáállás és a Bartók örökös mindezt letiltotta. A nehezen beáramló információk és a manipulált rádióadások felforralták az emberek képzeletét,

túlgondolták a valóságot és a maguk mércéjét ehhez a képzelt minőséghez igazították. Ezek a gőzölgő agyú humanoidok később, mikor elérkezett az *Internet* kora, visszamenőleg is súlyosan csalódtak, látván és hallván a megvalósult állapotokat.

A kor legális együtteseit nem a tehetség, hanem az idológiai hűség-portfóliók és a kiváltságok kasztpreferenciái legitimizálták.

Jellemző, hogy ezeknek a *idolizált* zenekaroknak a hamis dicsőségaurája a mai napig is él, ennek oka a korabeli szelekciós gyakorlat volt: azok maradtak fenn akiknek engedélyezett hangfelvételük készült. Meg persze azok, akik mindenkor képesek fázisban lenni az osztársadalmi rezgéssel és a hamistudat legnagyobb közös társadalmi rossz mindennapjaiban megvalósult irracionalitás gyakorlatával. Az ilyen rendi struktúra teljesen öntudatlan szociológiai szabályok szerint valósítja meg azokat a kegyetlen öntisztuló reflexeit, amelyekkel ez a "homeosztát" kiszelektálja magából azon kis zárványait, „rákos” sejtjeit, akik nincsenek vagy nem akarnak szinkronban élni a mindenkori kasztrendszer ethoszával. Itt sok zenész távozott a másvilágra.

Ez a szelekció tehát a mellőzött személyiség torzulásával, az öngyilkosságra, az addiktív életvitelre és az egyed saját magának okozott betegségeire redukálódott, illetve az általános rosszkezd eluralkodása révén működött az egyedeken, akiknek egyébként, talán éppen a másságuk és a devianciájuk okán lehettek volna a zenei életet (s minden egyéb más is) előrelendítő új gondolataik és új megoldásaik. Ez a rendi kiszelektálódás tehát pontosan az újdonságot bevívő, egyben közösségjavító és közenergiát adó tevékenységüket szüntette meg.

Én például *Fairlight* és *Synclavier user manuálokat* olvastam, azzal a tudattal, hogy azok használata számomra soha nem lesz lehetséges. Elképzelttem, hogy ezekkel a technikai protézisekkel rekonstruálni és meghangszerelni tudnám *Palestrina* szólamvezetésének az *ellenpont* struktúráját, vagy a *Bali* szigeti *banjar* orkesztrák ritmikai összehasonlítását végezhetem el, de nem sorolom tovább a rengeteg meg nem valósult álmot.

Később kiderült, hogy ott ahol ilyen szerkezetek rendelkezésre álltak, ott sem az ilyen típusú késztetések valósultak meg (bár vannak csekély kivételek), hanem a zeneipar üzemszerű kiszolgálását könnyítették meg. Hiszen valójában ezért készültek, sokszor katonai háttérrel, az ausztrál *Fairlight* például a tengeralattjárók akkor még 8 bit mintavételezésű *sonogrammjaival* kezdte a pályafutását.

Egy Munkácson (*Mukacsevo*) vagy Kolozsváron (*Cluj*) élő embernek ebben az értelemben könnyebb volt az élete, mert hozzá nem jutott el ez az információ a zenekészítést technikailag kiegészítő korabeli lehetőségekről.

Amikor megnyíltak a határok a 80-as évek közepén, akkor persze kiderült, hogy a képzelte valóság messze állt a vízióktól, a hazainál is butábbnak és primitívebbnek látszott a nyugati gyakorlat. A hang jobb volt ugyan, de az "üzenet" szintén primitív és giccses volt. Ma nemkülönben.

A progresszív zene korabeli hithű rajongói a mai napi értetlenül állnak a *Grand Funk* vagy a *Led Zeppelin*, *Playboy* bulikon, flitteres zsabókban előadott koncertjei láttán, a felderített plagizálásokat elképesztő mennyiségéről nem is beszélve.

A napi léttől való distinkció, ez az elvonatkoztatás, ez a szintiszta elidegenedés, egyvalamiben segített. Azt vettem észre, hogy dacára az egyre több ember által megszavazott társadalmi rendszer penészszerű terjedésének, a Föld eddig térben és időben elzárt kultúráiból származó információk a birodalmak periferiáin is hozzáférhetővé válnak. Igaz csak annyi amennyit azokból a fehér ember megértett.

De azt is észrevettem, hogy a globalizáció terjedése okán ez az információ felhozatal véges és csak egy bizonyos ideig tart, mert utána eltűnnek ezek az információforrások. *Heisenbergi paradoxon* : a megfigyelő egyben el is pusztítja érdeklődésének forrását.

Így alakult ki bennem egy privátmitológikus *hungistháni* világzene és abban, egy, a valóságban nem létező jövőbeli India zenéje, amely a múlt és a jelen megismerhető zenei nyelveinek mixológiájaként vált a *Gáyan Uttejak Orchestra* repertoárjának részévé. Egy olyan képzelte zenei köznyelv, amelynek kialakuláshoz minden feltétel adva volt, de (érthető okokból) soha nem valósulhatott meg. Véleményem szerint a *Guo* repertoárja részese lehet egy utópisztikus és elbukott társadalmi rendszerben létrejött zenei utópiák és víziók gyűjteményének.

Régről tapasztalom: létezik egy pszichedelikus közösség ezen a Földön, helyes értékrenddel és kitartó állandósággal, új ökológiai koncepcióval, s akik a vallásosság művi jóságától eltérően, a mindenki megváltásának természetes szemléletével rendelkeznek, amolyan evolúciós osztálynélküli szolidaritással élik életüket. Korunk katakomba-lényei ők, kik azonban zenéjükkel, kultúrájukkal eltávoznak eme dőre világból, így mint kényszerű alanyai a jelenkori társadalomnak, szociológiailag kiszelektálódnak, ezáltal megszűnnek ideológiai-hatalmi tömbök politikai bázisa lenni, így erjesztve növekvő mennyiségükkel a világ lehetséges sorsát.

Miután forradalmak már soha többet nem lesznek ezen a bolygón, a nyugati ifjúsági mozgalmak - melyek véleményem szerint az emberiség utolsó spontán ellenkulturális megmozdulásai voltak - elporladnak az államok ezeréves bástyáin, ahol a múlt árnyai lidércnyomásként ülik meg az utódok agyát. Az egyezményes társadalmi homeosztázis már annyira szétesett és annyira átstrukturálódott, hogy semmilyen kollektív globális akarat, még a *e-dzsihád* sem képes azt megváltani.

Az ellenállás utolsó bástyái a *hackerek* világa lenne, de az első időkben azoktól a *hackerektől*, akik zseniálisan behatoltak a *Pentagon* titkos oldalaira, csak arra futotta, hogy odairják: *nyaljátok ki a seggem*, ahelyett, hogy letöltötték volna a titkos információkat és felküldték volna műholdakra, hogy bárki hozzáférhessen.

<https://www.youtube.com/watch?v=n4xDnrvUQ4Y>

Egy pillanatig úgy tűnt, hogy a besült ifjúsági forradalmak virtuális örökösei a szabadság utolsó közösségei lesznek a *hackerek* kicsiny "pod"-jaiban, de a kóbor *cyber*-lovagoktól, (a hatalom ügyes manipulációja folytán) csak ennyi telt. Később a valódi közzétételek (*Wikileaks*) is olyan szűrőkön mentek keresztül, amelyek nagyjából érvénytelenítették azok társadalmi hatásainak következményeit.

Korunkban az összeomló generációk pigmentgazdag tengerként hullámszerűen, kontinenseken át, s az egész rendszer értelmetlenségét valamelyest átlátó kritikai értelmiség egyre kisebb és sivárabb szigetekre szorul vissza. De létezik az általam *Planet-Earth Transociety Movement*-nek becézett globális közösség, melynek lakói spirituális exodusuk révén alakítják (ki) virtuális kultúrájukat, s amely hagymahéjszerűen borítja a földi hemiszférákat a való világ számára láthatatlanul.

A életérzés kifejezésének a megvalósult útja:

1968:

<https://www.youtube.com/watch?v=UIVe-rZBcm4>

2001:

<https://www.youtube.com/watch?v=-IYxwFyII8w>

6. Can you talk about the Gáyan Uttejak Society which you established in 1981?

1980-ban *Bombayban* (ma *Mumbai*) felkerestem az egykori *Gáyan Uttejak Mandal*, egy gazdag párszik által támogatott "zenei hivatal"-t (*Sangeet Karyalaya*). Ezt *Navraojí Kabrají* 1870-ben alapította és később *V.N. Bhátkhánde* vezetése alatt 1870-1917.-ig működő hindu-mohamedán klasszikus zenei társaság volt. Itt a korabeli felsorolhatatlan zenei nagyságok (http://guo.hu/?page_id=3014) mellett *V.D. Paluskar* is többször megfordult.

Ez a társaság, az 1800-as évek végén úgy gondolta, hogy itt az ideje rögzíteni az évszázados hagyományt, mielőtt az végképp eltűnne. Tudjuk, jól a gregoriánok lejegyzése (olykor a 100 hangos improvizatív melizmáikkal együtt) akkor vált szükséges gyakorlattá, amikor az előadásukhoz használatos előadói köznyelv ismerete eltűnőben volt. Indiában a belterjes családi genealógiák révén létrejövő iskolák (*gharana* -k) voltak a hagyományok letéteményesei. A féltékenyen őrzött nemzedéki tudást intellektuális tulajdonként kezelő családi "vállalkozásoknál" a *guru-shishya parampara*-n alapuló, orális információátadás volt a generációs gyakorlat a kiválasztott beavatottak részére. A *maharaja* udvarok lassú elsorvadása következtében is a további fennmaradás előfeltétele a zenei szabályok összegyűjtése és rögzítése volt. Igaz, ezt akkor még kevesen látták át. A *gharana*-k nagy személyiségei egyben további iskolaalapítóként is funkcionáltak, a *maharaja* udvarokban kizárólagos zeneszolgálatra kötelezett zenészek az idők során féltve őrzött, a megélhetésüket biztosító családi "adatbázist" hoztak létre, azaz más irányzatoktól megkülönböztetett zenei konstrukciók és technikák birtokosaiként funkcionáltak a korabeli India zenei életében.

Az 1914-17-ben a *maharaja* udvarok, az angolok általi hivatalos felszámolása utáni időkben, a szintén az angolok által szorgalmazott *All India Rádió* hálózat adóközeteiben és városaiba települtek át a zenészcsaládok.

Itt egy-egy nagyváros (*Kirana, Agra, Jaipur, Patiala, Lucknow*, stb. stb) rádióállomásainak jegyzékébe vett (*staff musician*) zenészcsaládok folytathatták hagyományaik ápolását.

Véletlenszerűen előfordult, hogy (német katonai, *Kurt Stille* fejlesztésű) acéldrótos magnókra rögzítettek néhány híres előadót, de egyébként a mindenkori zenei előadások élőben szálltak el a térben. Némely *brahmin* születésű kiváltságos társulat (*Uday Shankar Group*) már a 1920-30 -as években rendszeresen eljut Európába. Ez a találkozás a „művészetnek” - ma sem változott - romantikus ethosza, a *schuberti* pátosz, a szenvedő művész hamis romantikájának jegyében történik, amely az egyébként a korabeli angol gyarmati kultúra kretén és érzéketlen világából érkező europánkivülit tökéletesen megakadályozza, hogy megtalálja az egyetlen lehetséges kultúrális kapcsolódást az indiai és európai zene között, a gregorián vokális gyakorlat, a középkori instrumentális stílusok és a barokk zene improvizációs köznyelvének a felfedezésével és saját zenéjével való rokonításában.

És így történik a fehér ember utolsó találkozása az északindiai zenével amikor az 50-es évek második felétől az indiai zene egészét és eredetét illetően egy kisebbségi, bár

előadójában zseniális szeletével (*Ravi Shankar*) azonosították a történelmi és a létező indiai zenét, kezdve *John Cage*-től *Yehudi Menuhinon* át egésze *Beatlesig*. Ennek története egy hatalmas zenetöréneti félreértés. Ugyanis a *Nyugatra* kijutott *Ravi Shankar* az 1930-as évek közepétől *Maihar*-ban (U.P) *Ustád Alláuddin Khán* tanítványaként, egy olyan az akkori Indián belül is speciális zenei stílus - a *Bínkári Báj* - beavatottjává válik, amely - bár ennek az 1400-as évek *mogul* udvari zenéje, a *Senia Gharáná* a forrása - az eredendően vokális indiai zenei óceánon belül egy kicsiny és a nagymúltú *hindusztháni* zenére egyáltalán nem jellemző absztrakt instrumentális stílust képviselt.

A stílus jellemzője a ritmikai-matematikai konstrukciók évszázados szabványosításából származó készletek - fehér ember által könnyebben majmolható - kódrendszere, a dallamvariációk és azok modális poliritmiáinak szegényessége és hüvös - az utódok előadásaiban olykor sivár - távolsága az énekelhetőség indiai humán-eksztatikus faktorától. (A *Senia gharana* zenészeinek *raga* előadásai csak modusaikban (*jati - arohana-avarohana*) különböznek egymástól, az *Alap-Jhor-Jhalla-Gat* struktúra kinosan homogén és mintegy 100 ritmikailag kidolgozott pattern kollekciónak az egyéni fantáziától függő alkalmazásából áll.)

Így tehát a *mahárája* udvarok eltűnésével párhuzamosan a tradicionális indiai iskolák (*gharana* -k) kihalása már a századfordulón megindult, a klasszikus indiai zene eme - a fehér ember fogyasztása által történő - súlyos félreértése is elvezetett a rettenetes popipar globális „konform-köznyelviségéhez” hasonlítható jelenkori konzum indiai zene kialakulásához.

<https://www.youtube.com/watch?v=IyDIL6bFAZM>

<https://www.youtube.com/watch?v=IBtK2HeDnt0>

Amikor a *Malabar* hegy lábánál lévő *Juhu Beach* környékén, a *Gáyan Uttejak Mandal* egykori körletében emlékezve álltam, akkor éreztem, hogy egy olyan hasonló létesítmény felállításának az ideje jött el, amely egyszerre archivum, kiadó, stúdió, könyvtár, folyóirat és lemez kiadó, zenekari lerakat, koncertterem és közösségi tér. (A tervek közt természetesen szerepelt egy delfinárium létesítése is). Az eredmény láthatóvá vált amikor az indiai adminisztráció találkozott a kelet-európai bürokráciával a vágyálmok boncasztalán. Így a színhely áttevődött Budapestre, ahol kezdetben szerényebb körülmények között indult el a hungisthani *Gáyan Uttejak Society*.

7. Three years later, you also established the Oriental Music Archives, exploring traditional music from the East and West. Can you talk about this venture, and how to avoid the "modern musical neocolonialism of the white man."

A Society 1984-ben kibővült egy Kelet-Európában egyedülnek számító *Keleti Zenei Archivum*-mal, a *Gáyan Uttejak Studio*-val és a soknemzetiségű *Gáyan Uttejak Orchestra*-val. Egy ilyen "intézmény" akciórádiuszét nagyon hamar lekorlátozza egy megvalósult paradigma, amely szerint a világ jelenlegi közösségi struktúráján belüli szabályok értelmében a fehér (a domináns *WASP*) ember modern zenei neokolonializmusa elkerülhetetlen volt.

A probléma a következő.

A *ghanai Dagomba* zenész vagy a *jávai* halandó nem jött Európába *gregorián* éneket tanulmányozni, hanem a fehér ember ment el, hogy megfigyelje, mit is kopog az a fekete ember azon a dobon vagy mit játszanak a *gamelán* zenekar tagjai. Természetesen ez a gazdasági expanzió okán, csupán a folyamat melléktermékként történt meg. Ugyan a számítások szerint a *Kelet-Indiai Társaság* 1600-as alapítása és 1947 között körülbelül 30 millió bangladesi halt meg az angol ipar következtében, de már 1794-ben *Sir William Jones* tollából olvashattunk az indiai zenéről.

(És emiatt kell nekünk angolul, ezen a csekély kifejező erejű, árnyalatokat defektes módon kifejező és a nyelvtudósok szerint is segédnyelven értekeznünk, ahol a Kerekasztal Lovagjai még az állatokat is nemük szerint különböztetik meg.)

Ebben a folyamatban az a különös, hogy van egy bevezető szakasz (*lead in*) - mint annak idején Goetheék *Sturm und Drang* irodalmi-szellemi forradalma -, ahol még hozzáférsz bizonyos dolgokhoz, és van a kimenő szakasz (*lead-out*), aminek a végét pillanatnyilag most érzük meg. Ez utóbbi szakasz mintegy harminc-ötven év alatt zajlik le, és ily módon megvalósul az a sivár igazság: ezekből a kultúrákból csak az maradt fenn amit a *fehér ember* archívált.

Burundiban 1994-ben három hónap alatt 1 millió embert, percenként 7-et öltek meg. Azokban a hetekben a *Nyabarongo* folyó kiöntött, mert az egyik zúgón több ezer holttest fennakadt és eltorlaszolta a víz útját. Ezt „remekül” lehetett követni a *CNN*-en. Ott láthatta az ember a *burundi* zenét, mely az utolsó pillanataiban egy folyót torlaszolt el. Tehát maradnak az egyébként nagyszerű *Ocora* felvételek.

Az újrakezdésre viszont az a felismerés vezetett, hogy a globalizáció küszöbén meghasadt a történelem valósága - ez nem gyakran esik meg - s kaptunk egy történelmi lehetőséget a világban egyidejűleg létező és létezett zenei nyelvek

összehasonlítására és megértésére a megváltozott gondolkodás és a modern technika segítségével. Ez a lehetőség nem csak a zenére volt érvényes. Még az úgynevezett posztmodern, általam *apo-kapitalista* fogyasztói kasztrendszernek tartott struktúra beállta előtt, mielőtt a múlt szivárványos visszfényének vélt tradicionális kultúrák kihaltak volna és egy deformált, kasztosodó nyugati világ épült volna fel: a hatvanas évek utolsó pszichedelikus löketeként volt egy időszak, amikor megszülethetett volna az európai zenekultúrához méltó nagy összehasonlító zenei szintézis-elmélet, a fizikai tudományok *Univerzális Elmélet* kereséséhez hasonlóan. Volt huszonöt-harminc év erre. Soha többet. Előtte a feudális tradicionális kultúrák öntörvényű, átjárhatatlan világa és a polgári társadalom bornirt európacentrikus világképe, utána az előbbieket pusztulásuk követően az új-globális multikultúra ugyanolyan átjárhatatlan homogén, konform-szűk világa. Ezen a küszöbön, ebben a történelmi menetben bukkant fel először és utoljára ennek az egyébként a létező valóságnak ellentmondó és csak lehetőségében valóságos szintézisnek az esélye. Ezt valahogy senki nem vette észre. Nincs ez másként a klasszikus indiai zenét illetően sem, ahol a jelenkori társadalmi lét és tudat képes megtenni a lehetetlent és transzformálja az indiai zene eredeti jelentését - amely nem más mint a legősibb emberi életérzés metafizikai zenei exodusa - mára a *tantrikus* végbéltisztítás, *beauty-world* és *wellness-ambient* szolgáltatóipar zenéje lett.

A világzenei zombi műfaj 1980 évekbeli kialakulása után vált planetárisan is nyilvánvalóvá az eredeti klasszikus indiai zene totális hanyatlásának folyamata. Ezt követi napjainkban a világzenének nevezett nyállal és édes takonnyal telített pénzcsináló projektek glitteres, metafizikai hókuszpókuszai, ahol, nem az eredeti, évszázados tradicionális hagyomány műformái válnak uralkodóvá hanem fordítva, a *fehér ember 4/4*-re vékonyodott idiotikus zenei loopjai. (lásd : *Pisarro Bill L.* és a hasonszörű kompániák).

E *groove*-kba nyomorított műformák és alapstruktúrák valójában az Európán kívüli poliritmikai gondolkodást kolonializálják átértelmezett és lehülyített reinkarnációikban.

Itt a tradicionális hangközök, a periodikus ritmikai rendszerek, az egyedi hangszerek hangszinei csak habcsók-hangminták a szórakoztatóipar *übergeil* tortáján, ahol kis *Himmler Guru* Producerek híznak meg a hagyományok kizsákmányolható zsirján. Érdekes látni, ahogy ezen végső *Sonderangebot* során a nagy *Ustadok* és *Panditok* - akik megtehetnék, hogy ragaszkodnak egyedülálló de halványuló családi hagyományaikhoz - a nyál lovagjai és a *fehér ember* kiszolgálóivá válnak. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy ez a dolgok természetes rendje, így hamarosan a megvalósuló globális és homogén zenei nyelv egyeduralma várható ezen a Földön,

ahol az emberi test bőrszine a *bézs* lesz, de ez még odébb van.

8. It's interesting because on one hand - your music is very spiritual, on the other based on technology and instruments. Can you talk about your interest in computer music and "computed mimesis of music" as such, especially during the 80s.

Általában egy *computer* vagy mesterséges intelligencia pontosan olyan hülye vagy okos mint a gazdája vagy programozója. Illetve az a társadalmi igény amelynek szükségletére megtervezték.

Ebben az agyonhypolt számítástechnikai világban tulajdonképpen csak a legfontosabb helyeken nincs *computer*.

Például az ún. parlamentekben sincs, ahol valós szociológiai inputokkal felhízalt döntéshozatali algoritmusokra támaszkodhatnának az újraoltásoktól kezdve a derivátumok megadóztatásáig. Egy globális és lokális szociológiai inputokkal támogatott, jól megírt program részrehajlás nélkül tudná mérlegelni egy adott ország gazdasági, társadalmi, kultúrális állapotait vagy garantálni egy anonim internetes népszavazás biztosítását. A *Stafford Beer* és a *Cybersyn* kísérletének története 1970-ben *Chilében*: azóta sem találtam sehól a folytatását...

Léteznek és használnak ilyen döntéshozatali és társadalom modellező szoftvereket, ezeket a katonaságnál és az internetes játékipar környékén találjuk. A katonai iparban használatos és elavult *IT* technológia általában a zeneiparban jelenik meg először, mert itt fordulnak elő hasonló *AI* típusú feladatkezelések. (Viszont a *Roland S-770 sampler*t a benne lévő *chip*pek miatt az orosz haditengerészet vásárolta szorgalmasan tengeralattjáróik számára az 1990 években). Ez vezetett oda, hogy a zeneipar számára megépített eszközök, egy soha nem látott fejlettséget értek el, miközben a zenei műformák nyelve továbbra is szegényes maradt. A virtuálisan modellezett, granuláris *sample*-szintézises rendszerek nem egy új hangszínuniverzumot és közös "asszociációs mezőt" hoztak létre, hanem lemásolták a hagyományos hangszereket és a meglévő nyomorúságos műfajkasztokba terelték a felhasználókat, a meglévő múlt digitálisan klónozott dobozaiba.

Jó példa erre a *Semantic Danielou* hangköz algoritmus, amely az akusztikus felhangközökön alapuló indiai *shruti* rendszert modellálja.

Az látható azonban, hogy az ún. kortárs komolyzenében kb 24 féle hasonló és baromira kiépített rendszer sem használatos semmire, viszont fantasztikusan részletes

dokumentáció áll rendelkezésre, hogy mindez mire lenne jó.

Nyilvánvaló, hogy a mai bolygólakók világában, egy 22 fokú skálafelosztásra már nem épülhet világzene. Most látszólag egyéniesült, magánközlések uniformizált-homogén és műformailag "fajtaazonos" patternloopjai hallatszanak az elidegenedett, kitinpáncélba bebábozódott bozótharcos zenészalienek internetes portfólióiban.

S ez egyelőre így is marad, ugyanis a valódi válság még hátra van: amikor az ún. piacgazdaság "növekedése" - melynek lételeme az "expanzió" , (ezt korábban gyarmatosításnak nevezték) - a Földgolyó méreteiből adódó korlátokba ütközik, ekkor történik valós kataklizma (lásd majd *USA-Kina* rendszerentitások), és ekkor történhet, a már napjainkban a sokadik hullámban történő reciklikus ujjakérdődzésen átesett és műformailag többszörösen szaturált globális zenei "nyelvben" is egy lehetséges új fejezet, (amelyben, lehetségesen, a megvalósult életérzések 120 bpm. lökötésű binaurális hangokban találnak majd legjobb visszatükröződést, úgymint a primitív előhírnök *I-doser* alkalmazások szükségszerű megjelenésében ez ma már tapasztalható).

A "komoly" zeneszerzés-technikák eljutottak fejlettségüknek arra a végső pontjára, ahol saját entitásuk kódéba burkolva tanyáznak önnön Parnasszusuk csúcsának magányában, mint önálló és értelmetlen univerzumok. Kultúrális nyelv hiányában ezen már semmilyen technológiai protézis nem segít. A grafikailag attraktív partitúrák a nagy fegyverrendszerekhez hasonlítanak és a szerzők saját anomikus poklainak mitológikus nyelvezetét használják, amelyeket már nem ért senki.

Az általam alkalmazott "*computed memesis of music*" protokoll, csak egy privátmitológikus analógia az evolúció digitális genomszekvenciáit 3D-ben másoló digitális szoftverek által generált zenemémek szekvenciái között, a *Genesis-Nemesis-Memesis "bermuda"* háromszögében. Miután még szerencsére nincsenek *mémgenerátorok*, se *mém-scanner*, mely az élő vagy holt agyakból kiszintetizálná a kultúrális és egyéb mémeket, részemről ez csupán egy praktikus költői analógia, a mémelmélet virágnyelve, amely azonban egy nagyon racionális logikán alapszik. (lásd még : http://guo.hu/?page_id=782 2013_Online-reincarnation)

Korai elképzelésem szerint a világ bonyolultságát leképező új transzhumán zenei nyelvnek, egy aszimmetrikus, bitonalitású, egy időben több tempót alkalmazó, de egymással "fázisban megfordított" akár gépi poliritmiát is alkalmazó, mikrotonális, az ember *alfa* és *théta* hullámaival szinkronizált, de több dimenziós tér-algoritmusokat használó, többcsatornás leképezést és előadást megvalósító nyelvnek

és technikának kellett volna lennie.

Kísérleti példányaim:

Alterra track = http://guo.hu/?page_id=246

vagy

<https://www.youtube.com/watch?v=g6jjcy1sPTw>

vagy

Hiberone track = http://guo.hu/?page_id=143

stb. stb.

Dehát a nevem *Hortobágyi* avagy *Hortadamus* (ide természetesen egy *smiley* kínálkozik). Ez egy pusztá, Hungisthan keleti felében. *Nomen est omen*. Mint tudjuk, a pusztában általában csak örültek és olykor próféták fordulnak elő.

9. "Today we have the following choice: to live in a Gulag, or to eat hamburgers," you once said. Following the collapse of communism, the countries of Central and Eastern Europe have underwent so-called transition to capitalism, often at turbo speed. How do you view the post-1989 development, also in the arts (music) in your home country?

Emberi dolog lehet, de a világ amelyben élünk mindig magyarázatra szorul. Mivel eddig csak kevesek számára volt lukratív a földi lét, ezért az alávetett többség számára fegyvelmező ideológiákra van szükség - ezeket a *socium* hálózati struktúrája az önmozgása és a *gödeli* szabályzása révén termeli ki - amely átírja a mindenkori zero startvonalú sorskönyveket és "értelmet" ad az átmenetinek hirdett nyomorúságos földi létnek.

Magyarországon 1989-es fordulatot követően tovább kondicionálódik ez a zűrzavar, amit mind a mai napig nem követ tisztulás a politikai élet és történelmi traumák feloldását illetően.

Ebben a körben illendő annyi történelmet ismerni, hogy *Európa* szelvényesített, nyugat-keleti lejtésű, aszinkron történelmi-struktúrális zónákra bontott társadalmaiban, a honfitársak feletti kizsákmányolás monopolium jogát elvenni az újaktól, és visszaadni a régieknek : ez eddig még soha nem sikerült.

A foszladozó közintézmények erózióját kompenzálhatják a személyes kapcsolatrendszer, csak hogy nem a közintézmények szétesése miatt romlanak meg a személyes kapcsolatok, hanem fordítva. Az állampolgárok az alkalmazkodási stratégiájukat szintén a diktatúrából hozzák, így korrupciós rendszereik védelmében

mélyen behúzódnak azokba a familiáris, szövetségi, kliensi rendszerekbe, amelyek a társadalom demokratikus jellegével szemben a törzsi jelleget erősítik. Ezek igen szoros, gettószerű pszichológiai és etikai struktúrák, és tűnjenek bármily merevnek is, igen alkalmazkodók: ez bennük hosszútávon a legveszélyesebb.

Itt - de a nyugati "demokráciákban" nemkülönben - a gazdasági érdekek jelenleg eltérítik a politikai folyamatokat egy olyan irányba, hogy az amúgy is túlterhelt demokrácia már nem képes a „közjó” irányába terelni a politikai akaratképzést és a létalapja továbbra is a tőkésített embervér marad.

Ezekben a roncsolt kelet-európai társadalmakban viszont azért színesebb az élet mint a mostanában bomló nyugati létközösségekben, mert ez se nem *Kelet* se nem *Nyugat*. Hungisthanban ezt "kompországnak" is nevezik, mely a két part között ingázik évszázadok óta.

Ezért itt életben maradni csak bizonyos elvonatkoztatás és elidegenedési transzformáció segítségével lehetséges, egy olyan reakcióképes kíváncsiság és komparatív globális világlátás részeseként, amely lehetővé teszi, hogy az értelmes hungisthani humanoid ezáltal világpolgárrá váljon. Ebben például segíti a magyar népzene univerzalitása is. Tehát az ittlétnak vannak előnyei is, bár nem egy kiváltság ennek a nagyon régi népnek a tagja lenni. Viszont nagy meglepetés már nem érhet más országokban és kultúrákban, ha véletlenül magyarnak születél.

A *Nyugat* "művészete" számomra a *Virginia* osztályú atom-tengeralattjárókban jelenik meg. Érdemes megnézni a rakéta vezérlő navigációs szoftvereket és a gravitációs giroszkópokat, a műszaki dokumentációt, hogy ott, egy gonosz cél szolgálatában, mi található. Ugyanakkor az emberi szellem micsoda teljesítménye; ehhez képest minden más halovány. A Vörös tenger fenekén fekvő *monstrancia* egyidőben létezik az *etióp* felföldön a sziklás talajt faekével gyötrő *galla* földműves létidejével.

Érdemes összehasonlítani a korabeli avantgard kortárs-zenei koncertek vagy más művész-ellenálló csoportok, a társadalom megváltoztatását szimbolikusan sugalló, olykor bohókás performanszainak hatékonyságát, egy *Pentagon* kommunikációs szakember, vagy akár bármely humán tudomány nyelvezetét egy multi iparvállalat logisztikai mérnökének a hálózati hatékonyságával.

Korunkban minden jó szándékú emberi törekvésnek ehhez a szinthez kellene mérnie magát.

Itt Kelet-Európában megszoktuk, hogy állunk a folyóparton és nézzük azokat a csónakokat melyek a jövő felé csordogálnak. Mi nem ülünk benne, de nagyon tudjuk, hogy miért nem és olykor mindent megteszünk, hogy ne is férjünk bele. Ez viszont azzal jár, hogy kivételes analitikai képességekre tegyünk szert, amelyet némelyek

képesek átkonvertálni a tudomány vagy művészet területére is. Az indiai filozófia sokrétű és virágzó iskolái is egy tulajdon nélküli, atomizált társadalom részesei voltak, a klasszikus nagy német filozófiai iskolák *Weltschmerz* világáról már nem is beszélve.

Hungisthanban 1989 után a zenei életben semmi nem változott, a rendi társadalom struktúrái fennmaradtak, az elkergetett keselyűkből pávák lettek a társadalomfa másik ágain. Napjainkban e globális folyamat oldalágán kivirágzó, a helyi kliensburzsoázia általi kizsákmányolás és tőkefelhalmozás fenotípusai mellett, az "újkori nemzetállamok" vágyálma, illetve az *Unio* (avagy az elkerülhetetlen *Világállam*) ellen, az e vízióért folytatott (gazdasági) szabadságharc a kelet-európai rendszerek virulens továbbélését bizonyítja.

Hungisthanba már csak egy olyan proto-kapitalizmus érkezik, amelynek anyaországai is megroggyantak a globalizáció folyamatát öntudatlanul elindító körülbelül 4000 multinacionális nagyvállalat, korábban láthatatlan hatalmi struktúrái által.

Korábban a kapitalizmus enni tudott adni a népnek (még ha azt hamburgernek is nevezik), erre a megvalósult szocializmus, a korabeli gulágok világa, vagy a *tálib* nem képes. Viszont úgy tűnik a teli gyomor ára az a szellem, ahol a holddraszállni képes kapacitású *iPhone emoji* nyelve visszautal az őskori képírás színvonalára.

Miután a felhőtlen fogyasztásra optimalizált nyugati országok korporációi minden lehetséges devianciát az élet minden területéről kivásároltak, úgy a kelet-európai elasztikus társadalmakban sem volt annyi erő, hogy kultúrálisan bármilyen önálló arculatot felmutassanak. Így a zenében sem történt áttörés, a korábbi kulturális kasztrendszer (tehetségtelen) előadói és haszonélvezőinek fennmaradt vízfejű rendszere változatlan hatékonysággal klónozza tovább latifundiumát.

Ahogy a társadalmi rendszerek egy korporatív finánckapitalista globális rendszerré egységesülnek a bolygón, úgy válik egyre monotonabb primitív "köznyelvvé" az elektronikus világzene, amely műformailag ugyanolyan sivár mint elődei, de mára megkülönböztethetetlen előadóiban, legyenek azok *Új-Zélandon* vagy *Vlagyivosztokban*.

A helyzet az, hogy az ember egyik legcsodálatosabb képességét, a zenélni tudást, amely képes túlmutatni az emberi léten, a zeneipar édes méreggá züllesztette. Ha valaki volna olyan kedves emlékezni *Arkagyij* és *Borisz Strugackij* szleg - jére, megérti, hogy mi történik itt.

Ugyanakkor az alternatív *trance*-partik szerény progresszív mágiái mégis is az egyedüli akolmeleg felszabadulást és közösséget hozzák létre az elidegenedett és egyre homályosabbá és irracionálisabbá váló társadalmi létben.

Ahogy a kora *goa trance*-partik új elektronikus nyelve, úgy a *dubstep* bizonyos

hajtásai voltak számomra jelzésértékűek, sajnos látható devolúciójuk megvalósult sorsa, ugyanakkor e stílusok legjobb mixeit nem *Birminghamben* vagy *Detroitban* hallottam, hanem *Ukrajnában* és *Erdélyben*.

Visszautalnék a *Planet-Earth Transociety Movement* virtuális meglétére.

10. "After all the problem is exactly this: unfortunately, even I cannot step over my own shade." (from an interview). How can musicians retain their legacy and continue pushing boundaries?

Mint helyi hajótörött, a fentiekben leírt állapotok és világ szerves része vagyok. Én természetesen mindennap átbuszkázom a fejemen, de ez kevés.

Jelenleg egy húgyos homokozóládában piszmogó, megnyomorított, alávetett *sudra* vagyok, akinek el kell döntenie mi áll közelebb a szívéhez, a lángszóró vagy a *Fairlight*.

Nem hiszem, hogy a határok kívánatos meghaladását illetően a világ némely jövőorientált és elkötelezett zeneszerzője ne gondolkodna hasonlóan.

Megismétlem *Sokrates* korábbi alapvetését:

„A zenei törvényeket sehol sem lehet megingatni anélkül, hogy ne rendülnének meg az állam legfőbb törvényei is.”

Az sem lehet véletlen, hogy *Csin Si Huang-ti Qin* (i.e. 260-210) rendeletben csökkentette a *ku-csin* nevű húros hangszer húrjainak a számát, mert azok túlságosan mély és veszélyes érzéseket keltettek az emberekben...

